

قالب این کتاب منتشر کنم». او در این پژوهش، کرمان را بخشی از یک فرهنگ کلان‌تر در نظر گرفته و با تکیه بر ثبات جغرافیایی طولانی مدت این محدوده، آن را از هزاره‌های سوم و چهارم پیش از میلاد تا عصر حاضر بررسی کرده است. این کتاب تحولات رخ داده در هنر این محدوده فرهنگی و رگه‌هایی از استقلال و سبک‌های هنری آن را بررسی می‌کند.

پژوهش‌های سفرانی

هاشمی‌نژاد درباره پژوهش‌های سفرانی اش می‌گوید: «من به فرش کرمان علاقه‌مندم، چون یکی از نقاط قوت هنر این منطقه است. شاید شخصاً سراغ نوشتن کتاب‌هایی درباره فرش کرمان یا علی‌اکبر صنعتی نمی‌رفتم، اما چون این موضوعات به من سفارش داده شد، آن‌ها را نوشتم».

او توضیح می‌دهد که سوابق پژوهشی اش در این زمینه به کمکش آمده است: «چون از قبل یادداشت‌ها و تگ‌نگاری‌هایی درباره هنر کرمان داشتم، این نگاه محلی کارم را تقویت کرد. مثلاً برای نوشتن درباره ارجمند یا صنعتی، مجبور بودم مباحث هنر کرمان در دوره قاجار را دقیق بخوانم. یا وقتی روی کتیبه‌های کرمان کار می‌کردم، ناچار بودم وجوه مختلف معماری و مباحث پیرامون آن را مطالعه کنم».

ضرورت تدوین تاریخ جامع کرمان

هاشمی‌نژاد در پاسخ به پرسشی پیرامون خلأهای پژوهشی کرمان و انتظارات از نهادهای استانی می‌گوید: «بخشی از کارهایی که من به صورت فردی انجام دادم، اگر در قالب طرح‌های پژوهشی گروهی بود، کیفیت بسیار بهتری داشت».

او با مقایسه وضعیت کرمان با جریان کلی فرهنگ ایران در چهار دهه اخیر می‌افزاید: «بعد از انقلاب، بخشی از فعالیت‌های فرهنگی ایران، مانند دانشنامه‌نویسی یا مطالعات هنرهای سنتی، وارد فاز جدیدی شد. اما تصور می‌کنم این سیستم در کرمان طی ۴۰ سال گذشته به بیراهه رفته است. از نظر شناخت واقعی، تاریخ و فرهنگ کرمان در مراحل ابتدایی باقی مانده ایم؛ در حالی که می‌توانستیم بسیار بهتر کرمان را بشناسیم».

هاشمی‌نژاد با نقد جدی روش‌های موجود، ادامه می‌دهد: «هم در حوزه ادبیات، هم تاریخ و سایر حوزه‌های فرهنگ کرمان، کار جدی انجام نشده است. کارهای موجود مبتنی بر پژوهش روش‌مند نیستند، بلکه صرفاً تگ‌نگاری‌هایی از سر علاقه بوده‌اند. عملکرد مراکز پژوهشی کرمان، نه تنها مفید نبوده، بلکه به رویکرد پژوهشی آسیب زده است؛ ما در حال تزریق نوعی سهل‌انگاری و سهل‌پسندی به جامعه فرهنگی کرمان در مورد پژوهش هستیم».

او معتقد است اگر اکنون بخواهند کار جدی انجام دهند، باید تعدادی پژوهشگر را گرد هم بیاورند تا تاریخ کرمان در زمینه‌های مختلف با بازنگری تدوین شود. هاشمی‌نژاد می‌گوید در حوزه شناخت کرمان، هنوز در هیچ زمینه‌ای کار پژوهشی روش‌مندی که بتوان به آن اتکا کرد انجام نشده است.

خوشنویسان تاریخ نستعلیق - نوشته شده و در کاخ گلستان نگهداری می‌شد، که با تکیه بر دانش تخصصی خود، این نسخه‌ی ارزشمند را نیز احیا و منتشر کرده است. او می‌گوید: «در زمینه آثار خواجه، موفق شدم قدیمی‌ترین، مهم‌ترین و زیباترین نسخه‌ها را منتشر کنم».

پژوهش‌های تاریخ هنر کرمان

هاشمی‌نژاد در کنار مباحث نظری خوشنویسی، به واسطه تدریس تاریخ هنر اسلامی، به پژوهش در حوزه هنر کرمان هم ورود می‌کند.

او می‌گوید: «مطالعات تاریخ هنری من در کرمان، با موضوع خوشنویسی آغاز شد. پیش از شناسایی قدیمی‌ترین کتیبه نستعلیق در آستانه شاه‌نعمت‌الله، مقالاتی درباره خوشنویسی و وجه فرهنگی کرمان نوشتم و پس از معرفی رونق‌علی، خوشنویس کرمانی، دریافتم که زمینه‌های بسیاری در تاریخ هنر این منطقه وجود دارد که هنوز خالی است و جای کار دارد».

حاصل فعالیت‌های پژوهشی هاشمی‌نژاد تاکنون نگارش نزدیک به ۱۰۰ مقاله در حوزه‌های نظری و سبک‌شناسی خوشنویسی است که بخشی از آن‌ها به تاریخ هنر کرمان اختصاص دارد.

معرفی قرآن‌های ماهان و تاریخ هنر کرمان

هاشمی‌نژاد درباره پژوهش‌های پژوهشی اش در ماهان می‌گوید: «مجموعه قرآن‌های نفیس ماهان که برخی در سطح جهان شناخته شده‌اند، پیش‌تر به خوبی معرفی نشده بودند. من طی یک پروژه پژوهشی، آن‌ها را به صورت مفصل بررسی کردم». او توضیح می‌دهد که نگاهش به نسخه‌شناسی فراتر از فهرست‌نویسی ساده است: «نسخه‌شناسی می‌تواند در حد ثبت مشخصات کلی در یک فهرست باشد یا به شکل نسخه‌شناسی تفصیلی، یعنی بررسی فیزیک نسخه و جنبه‌های هنری آن که در رابطه با نسخه‌های قرآنی در دنیا بسیار حائز اهمیت است. من جزو کسانی بودم که با این نگاه تخصصی وارد این حوزه شدم و قرآن‌های ماهان را معرفی کردم».

او کتابی نیز در دست چاپ دارد که ادامه مطالعاتش در حوزه هنر کرمان است. هاشمی‌نژاد درباره ضرورت تألیف این اثر می‌گوید: «زمانی که دیدم جای خالی چنین کتابی حس می‌شود، تصمیم گرفتم مطالعاتم را برای شناخت این منطقه در

او می‌گوید که تنها کتاب راهنمای دانشگاه را منتشر کرده و برای اولین بار بخش نسخه‌های خطی را در دانشگاه فعال می‌کند و کارگاه مرمت را نیز راه می‌اندازد. پس از ایجاد پژوهشکده «مدتی معاون و بعدها مسئولیت گروه پژوهشی هنر را بر عهده داشتم؛ درباره پژوهشکده باید درجایی مستقل حرف بزنم». هاشمی‌نژاد می‌گوید که همواره سعی داشته دانشگاه را در پروژه‌های تخصصی اش شریک کند و از زمانی که پژوهش و تألیف را آغاز کرده، هدفش صرفاً نوشتن کتاب نبوده، بلکه بر اساس خلأهای موجود در حوزه پژوهشی کار کرده و کتاب سبک‌شناسی دوره قاجار و چند نسخه مهم از خواجه و آخرین اثرش «گلستان در گلستان» را با مشارکت دانشگاه منتشر کرده است.

شناساندن خواجه از دریچه نسخه‌شناسی

او در ادامه کارهای پژوهشی اش در

حوزه خوشنویسی، به «نسخه‌شناسی» رو می‌آورد. هاشمی‌نژاد می‌گوید که انتشار نسخه‌های مهم ادبی همراه با مقدمه‌های فنی، زمینه‌ساز تحولی جدی در این دانش است. به همین دلیل، او تمرکز خود را بر آثار «خواجه کرمانی» به عنوان شاعر شناخته شده کرمان معطوف می‌کند.

او در این باره می‌گوید: «در کنار مباحث نظری خوشنویسی، مباحث نظری نسخه‌شناسی را نیز آغاز کردم و موفق به چاپ سه نسخه مهم از آثار خواجه شدم». و با همکاری دکتر مدبری، قدیمی‌ترین نسخه «کلیات خواجه» را که در موزه ملک نگهداری می‌شده، منتشر می‌کند.

هاشمی‌نژاد اما تنها به این کار بسنده نمی‌کند و بر روی نسخه‌هایی با اهمیت جهانی دست می‌گذارد: «یکی از مهم‌ترین نسخه‌های خطی، نسخه‌ای از سه مثنوی خواجه است که در بریتانیا نگهداری می‌شود. این نسخه نقطه عطفی در تاریخ نگارگری و خوشنویسی ایران است؛ چراکه علاوه بر دارا بودن یکی از نخستین خطوط نستعلیق و نگارگری‌های مستقل ایرانی، برای اولین بار امضای یک نقاش ایرانی به نام «جُنید» را بر خود دارد».

علاوه بر این، او به یکی از زیباترین نسخه‌های باقی مانده از آثار خواجه، یعنی «روضه‌الانوار» اشاره می‌کند که به دست «میرعلی هروی» - از بزرگ‌ترین

در دانشگاه تجربه کرده‌ام».

چالش‌ها و موفقیت‌ها در دانشگاه

هاشمی‌نژاد می‌گوید که حضورش در دانشگاه همیشه با چالش‌هایی همراه بوده است، اما گستره فعالیت‌های علمی اش برای برخی خوشایند نبود. البته در کنار این فشارها، تشویق‌هایی هم بود. در مجموع با همه‌ی چالش‌هایی که در دانشگاه داشتم مهر مقامات دانشگاه بیشتر از قهرشان شامل حال شده است.

او یکی از این تجربه‌های مثبت را انتشار کتابش در سال ۸۵ می‌داند: «کتابم که سال ۸۵ چاپ شد، دانشگاه هم در انتشار آن مشارکت کرد و این برای من خیلی موثر بود».

هاشمی‌نژاد می‌گوید که بسیاری از نخستین فعالیت‌های پژوهشی اش در دانشگاه شکل گرفت: «اولین مقاله و اولین کتاب را در دانشکده هنر نوشتم؛ اولین کنفرانس‌های بین‌المللی را هم از دانشگاه هنر رفتم. آن زمان در اواخر دهه ۷۰ و اوایل دهه ۸۰ کسی جز من این فعالیت‌ها را در دانشکده هنر انجام نمی‌داد».

پیشگامی در سبک‌شناسی خوشنویسی

او در ادامه با اشاره به خلأهای موجود در حوزه خوشنویسی می‌گوید: «وقتی دیدم در حوزه مسائل سبک‌شناسی خلأ وجود دارد، نخستین کتاب درباره سبک‌شناسی دوره‌ای در خوشنویسی را نوشتم». کتاب را فرهنگستان هنر سفارش داد و منتشر کرد. این رویکرد پژوهشی در سال ۱۳۸۷ با دعوت فرهنگستان هنر برای نگارش کتابی پیرامون «خوشنویسی قاجار» در کنگره مکتب قاجار شکل گرفت. او در این باره می‌گوید: «پروپوزالی برای سبک‌شناسی خوشنویسی قاجار ارائه دادم که تا آن زمان سابقه نداشت».

اگرچه کتاب او با حواشی و تأخیری چندساله در سال ۱۳۹۳ منتشر شد، اما به جایگاهی متفاوت دست یافت: «این کتاب از معدود آثاری بود که پس از لغو کنگره منتشر شد و خیلی زود به یکی از اولین منابع تثبیت در زمینه سبک‌شناسی تبدیل شد و در معرفی من بسیار نقش داشت».

این اثر همچنین به عنوان یکی از پژوهش‌های فرهنگی سال کشور از طرف وزارت ارشاد معرفی شد و جایگاه حرفه‌ای هاشمی‌نژاد را تثبیت کرد؛ به گونه‌ای که او تأکید می‌کند: «در اواخر دهه ۸۰ و اوایل دهه ۹۰، دیگر به عنوان یک پژوهشگر شاخص خوشنویسی شناخته شده بودم».

فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه

هاشمی‌نژاد درباره فعالیت‌هایش در دانشگاه شهید باهنر کرمان، با اشاره به سوابق اجرایی اش در دانشگاه می‌گوید: «از اواخر سال ۱۳۷۳ که وارد دانشگاه شدم، دبیر شورای انتشارات و در ادامه رئیس روابط عمومی دانشگاه بودم. در آن زمان که انتشارات دانشگاه تازه در حال شکل‌گیری بود، اولین دبیر شورای انتشارات بودم و پس از آن ۲۵ سال عضو شورای انتشارات بودم. از سال ۸۱ نیز ۱۲ سال سردبیری خبرنامه دانشگاه را بر عهده داشتم».